

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**«لایحه معاهده معاضدت حقوقی متقابل در امور کیفری میان
جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال برزیل»
(اعاده شده از شورای نگهبان)**

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال دوم

مقدمه

شماره ثبت:

۱۱۹

شماره چاپ:

۹۲۹

تاریخ چاپ:

—

مشخصات گزارش

تهیه و تدوین:

محمد آدمی

ناظر علمی:

مهدی عبدالملکی

دفتر مطالعات حقوقی

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۱۹۶-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۱/۳/۲۴

مصوبه مربوط به لایحه معاهده معاضدت حقوقی متقابل در امور کیفری میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری فدرال برزیل توسط کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۵ تصویب شد و متعاقباً در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱/۲۹ صحن علنی مجلس به تصویب رسید و جهت اعلام نظر شورای محترم نگهبان در تاریخ ۱۴۰۱/۲/۱۷ به این مرجع ارسال شد. شورای محترم نگهبان نیز در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۲/۲۱ خود این مصوبه را مورد ارزیابی قرار داد. در ذیل، نظرات شورای محترم نگهبان درخصوص این مصوبه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

ارزیابی نظرات شورای محترم نگهبان

شورای محترم نگهبان ۶ ایراد و سه تذکر درخصوص لایحه فوق بیان داشته است که در زیر ابتدا به ایرادها و سپس به تذکرات می‌پردازیم:

الف) ایرادها

۱. شورای نگهبان در ایراد اول، استفاده از واژه غیرفارسی «کنترل» در بند «۱» ماده «۱»، جزء «خ» بند «۲» ماده (۱)، بند «۳» ماده (۱) و بندهای «۱» و «۲» ماده (۱۶) را مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته است. فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای واژه «کنترل» از جایگزین‌هایی مانند «واپایش»، «فرمان»، «مهار» و ... استفاده کرده است. به فراخور موضوع لایحه می‌توان در این مصوبه از یکی از این واژه‌ها استفاده کرد. پیشنهاد می‌شود در این لایحه از واژه «واپایش» استفاده شود.

۲. شورای نگهبان در ایراد دوم، استفاده از واژه غیر فارسی «دیپلماتیک» را در مواد ۲ و ۳۰ معاهده، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته است. همچنین، فرهنگستان برای واژه «دیپلماتیک» از جایگزین «دیپلماتی» و «سیاسی» استفاده کرده است. با این وصف این واژه بعضاً به همان صورت خوانش فارسی خود در فرهنگستان به تصویب رسیده است. با این حال پیشنهاد می‌شود جهت تأمین نظر شورای محترم نگهبان از واژه «سیاسی» استفاده شود.

۳. شورای نگهبان در ایراد سوم، استفاده از واژه غیرفارسی «ویدئو» را در جزء «ب» بند «۲» ماده (۹)، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته است. معادل انتخاب شده برای واژه «ویدئو» توسط فرهنگستان عمدتاً «تصویری» است. پیشنهاد می‌شود در اینجا نیز واژه «تصویری» آورده شود.

۴. شورای نگهبان در ایراد چهارم، اطلاق بند «۱» ماده (۱۱) را مغایر موازین شرع دانسته و در ایراد پنجم، اطلاق ماده (۱۹) را با توجه به بند «۴» این ماده، نسبت به طرف‌های ثالث یا قربانیان غیرقابل شناسایی، خلاف شرع تشخیص داده و در ایراد ششم نیز اطلاق امکان معاضدت براساس حقوق بین‌الملل عرفی و «براساس هر ترتیبات یا رویه» را در ماده (۲۹) خلاف شرع دانسته است. با عنایت به ایرادهای مطرح شده در این بندها توسط شورای محترم نگهبان به‌عنوان مرجع قانونی تشخیص مصوبات مجلس شورای اسلامی با قانون اساسی و شرع مقدس اسلام، از این‌رو جهت رفع ایرادها، پیشنهاد می‌شود تبصره دیگری با محتوای زیر به ماده‌واحد اضافه شود:

تبصره: «رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است».

ب) تذکرات

شورای محترم نگهبان به موارد زیر تحت عنوان «تذکرات» اشاره کرده است:

۱. شورای نگهبان در تذکر اول بیان داشته است: «در جزء «الف» بند «۲» ماده (۳)، عبارت «جرم علیه حیات» اصلاح گردد». در خصوص بند اول از تذکرات شورای نگهبان باید متذکر شد که براساس تقسیم‌بندی قانون مجازات اسلامی ذیل کتاب سوم در ماده (۲۸۹) از تعبیر «جنایت بر نفس» استفاده شده است. بر این اساس می‌توان به‌جای اصطلاح «جرم علیه حیات» که معادل انگلیسی «crimes against life» در موافقتنامه است از «جنایات بر نفس» استفاده کرد.

۲. شورای نگهبان در تذکر دوم بیان داشته است: «بند «۱» ماده (۷)، از لحاظ عبارتی، اصلاح گردد». در خصوص اصلاح عبارتی بند «۱» ماده (۷) نیز می‌بایست اشاره کرد که عبارات فارسی این بند رسا نیست و از این‌رو پیشنهاد می‌شود متن زیر جایگزین شود: «شخصی که از او درخواست ارائه مستندات می‌شود و در کشور درخواست‌شونده قرار دارد ممکن است برای ادای شهادت یا ارائه اسناد، موارد ثبت شده و مضبوط و مدارک، توسط یک شخص یا هر شیوه دیگری که در قوانین کشور درخواست‌شونده مجاز است، به‌صورت اجباری احضار شود».

۳. شورای نگهبان در تذکر سوم اظهار داشته است: «بند «۸» ماده (۱۲)، با توجه به متن انگلیسی معاهده، از لحاظ عبارتی اصلاح گردد». در خصوص بند «۸» از ماده (۱۲) موافقتنامه نیز پیشنهاد می‌شود متن زیر جایگزین متن حاضر شود: «طرف درخواست‌شونده در زمانی که اظهارات شهود یا کارشناسان مطابق با این ماده در سرزمین آن استماع می‌شوند باید مطابق با قانون خودش اقدامات متناسبی را به‌عمل آورد که گویا آن رسیدگی یک رسیدگی ملی است...».

نتیجه‌گیری

با عنایت به آنچه در قسمت ارزیابی نظرات شورای محترم نگهبان بیان شد، پیشنهاد می‌شود:

۱. واژه «واپایش» جایگزین واژه «کنترل» شود.

۲. واژه «سیاسی» جایگزین واژه «دیپلماتیک» شود.

۳. واژه «تصویری» جایگزین واژه «ویدئو» شود.

۴. جهت رفع ایرادهای بیان شده در بندهای «۴»، «۵» و «۶»، تبصره دیگری با محتوای زیر به ماده‌واحدده اضافه شود: تبصره:

«رعایت موازین شرعی در اجرای مواد (۱۱)، (۱۹) و (۲۹) این معاهده الزامی است».

۵. در راستای رفع تذکرات شورای محترم نگهبان موارد زیر اصلاح گردد، بدین منظور:

اولاً عبارت «جنایت بر نفس» جایگزین اصطلاح «جرم علیه حیات شود»؛

ثانیاً متن زیر جایگزین بند «۱» ماده (۷) شود: «شخصی که از او درخواست ارائه مستندات می‌شود و در کشور درخواست‌شونده قرار

دارد ممکن است برای ادای شهادت یا ارائه اسناد، موارد ثبت شده و مضبوط و مدارک، توسط یک شخص یا هر شیوه دیگری که در

قوانین کشور درخواست‌شونده مجاز است، به صورت اجباری احضار شود»؛

ثالثاً بند «۸» ماده (۱۲) بدین صورت اصلاح شود: «طرف درخواست‌شونده در زمانی که اظهارات شهود یا کارشناسان مطابق با این

ماده در سرزمین آن استماع می‌شوند باید مطابق با قانون خودش اقدامات متناسبی را به عمل آورد که گویا آن رسیدگی یک رسیدگی

ملی است...».